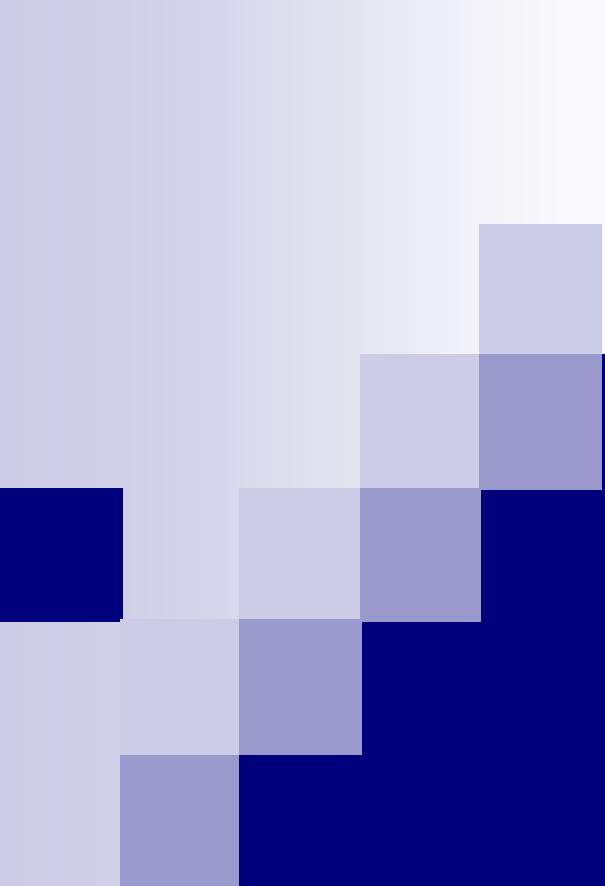

Algoritmizace

Daniel Průša, Robert Pěnička

2025

- stránky předmětu:

<https://cw.fel.cvut.cz/wiki/courses/b4b33alg/start>

- cíle předmětu

Cílem je schopnost samostatné implementace různých variant základních úloh informatiky. Hlavní témata jsou algoritmy řazení a vyhledávání a jim odpovídající datové struktury. Důraz je kladen na algoritmický aspekt úloh a efektivitu praktického řešení.

- předpoklady

Kurs předpokládá **schopnost programování** v alespoň jednom z jazyků C/C++/Java. Součástí cvičení jsou programovací úlohy na řešení problematiky ALG. Adept musí ovládat základní datové struktury jako pole, seznam, soubor a musí být schopen manipulovat s daty v těchto strukturách.

**Join at slido.com
#7710031**

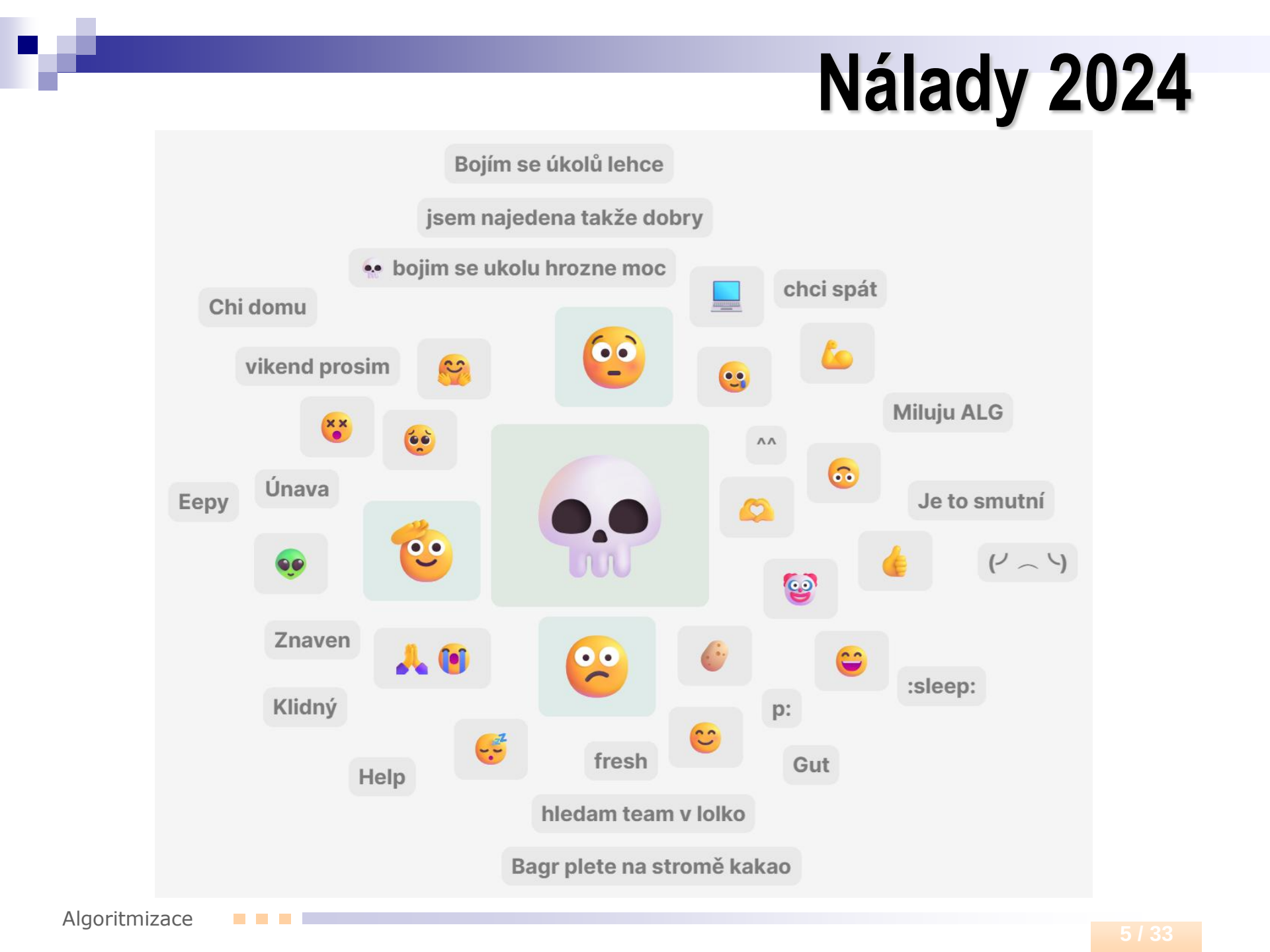
① Start presenting to display the joining instructions on this slide.

slido

**Vyjádřete svoji
momentální náladu.**

① Start presenting to display the poll results on this slide.

[illegible]

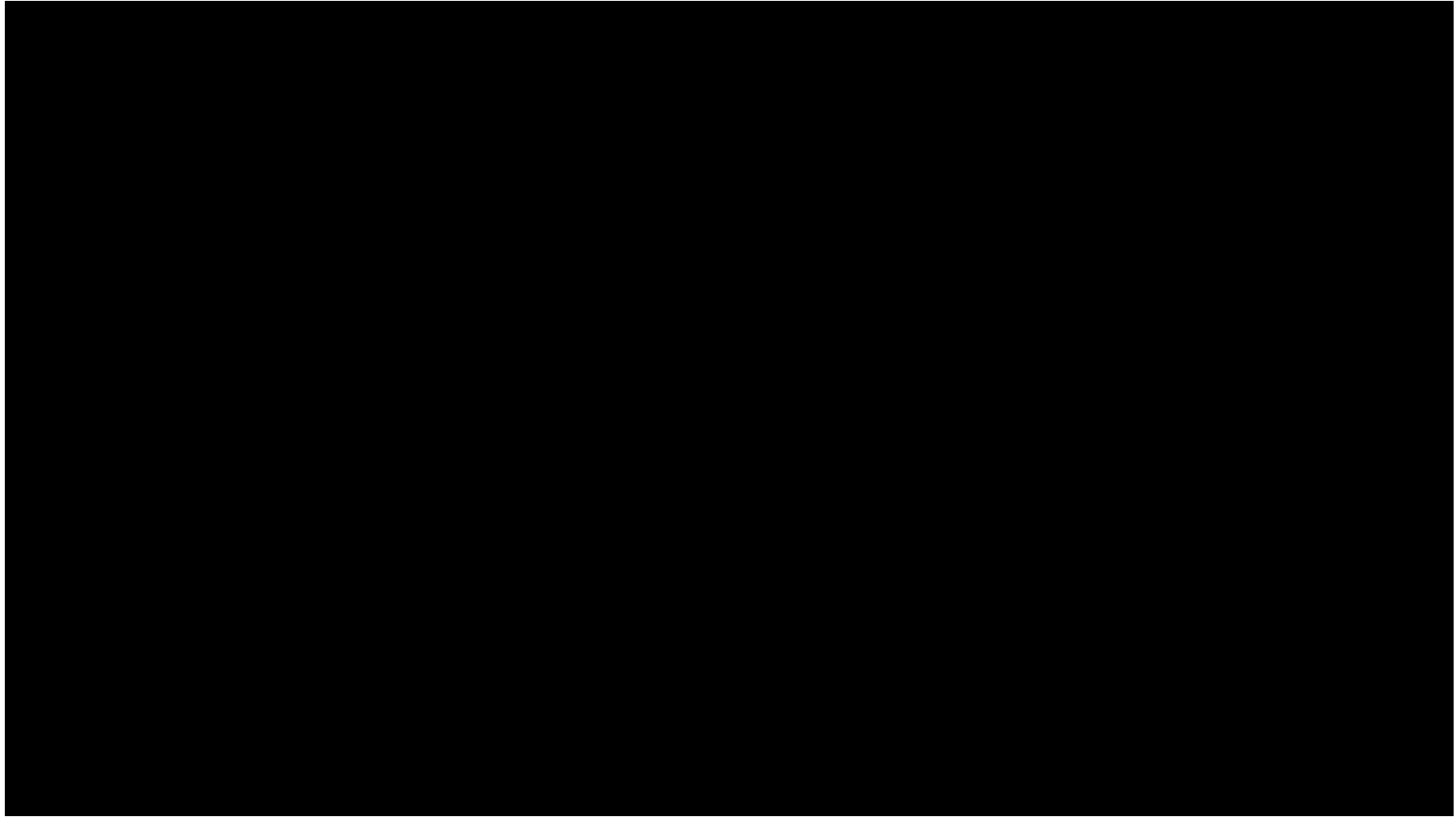
Audience Q&A Session

① Start presenting to display the audience questions on this slide.

Problémy a algoritmy

- Výpočetní problém P
 - Úkol zpracovat vstupní data IN na výstupní data OUT se zadanými vlastnostmi.
- Algoritmus A
 - Výpočetní postup řešení problému P.
 - Tedy přesný popis posloupnosti kroků, která vezme vstupní data IN a vyprodukuje výstupní data OUT dle zadaných vlastností problémem P.
- Instance problému
 - Problém s konkrétními vstupními daty potřebnými pro jeho řešení.
- Korektnost algoritmu A pro problém P
 - Algoritmus A je korektní, pokud pro každou instanci problému P vydá v **konečném** čase **správný** výstup (tedy takový, který řeší problém P).

Porovnání řadících algoritmů

<https://youtu.be/ZZuD6iUe3Pc>

Jak měřit algoritmy?

- Podle algoritmu vytvoříme program v programovacím jazyku a několik vybraných instancí problému.
- Algoritmy pak porovnáme podle rychlosti a paměťové náročnosti na konkrétním počítači.
- Ale co když bychom změnili počítač, nebo jen OS, nebo co kdybychom vybrali jiné instance problému, nebo kdybychom změnili programovací jazyk?
- Budou algoritmy výše popsaným způsobem stále stejně porovnatelné? zřejmě nikoliv ...
- → Budeme potřebovat nějakou nezávislou metodu (na programovacím jazyku, počítači, atd ...) na porovnávání algoritmů.

Růst funkcí

- Čas potřebný ke zpracování dat velikosti n , jestliže počet operací při provádění algoritmu je dán funkcí $T(n)$ a provedení jedné operace trvá jednu mikrosekundu. (Připomeňme, že počet atomů ve vesmíru se odhaduje na 10^{80} a stáří na 14×10^9 let)

$T(n)/n$	20	40	60	80	100
$\log(n)$	4.3 μs	5.3 μs	5.9 μs	6.3 μs	6.6 μs
n	20 μs	40 μs	60 μs	80 μs	0.1 ms
$n \log(n)$	86 μs	0.2 ms	0.35 ms	0.5 ms	0.7 ms
n^2	0.4 ms	1.6 ms	3.6 ms	6.4 ms	10 ms
n^3	8 ms	64 ms	0.22 s	0.5 s	1 s
n^4	0.16 s	2.56 s	13 s	41 s	100 s
2^n	1 s	12.7 dní	36600 let	10^{11} let	10^{16} let
$n!$	77100 let	10^{34} let	10^{68} let	10^{105} let	10^{144} let

Asymptotické odhady

- horní asymptotický odhad (velké omikron odhad):

$$f(n) \in O(g(n))$$

- význam:

f je shora asymptoticky ohraničená funkcí g (až na multiplikativní konstantu)

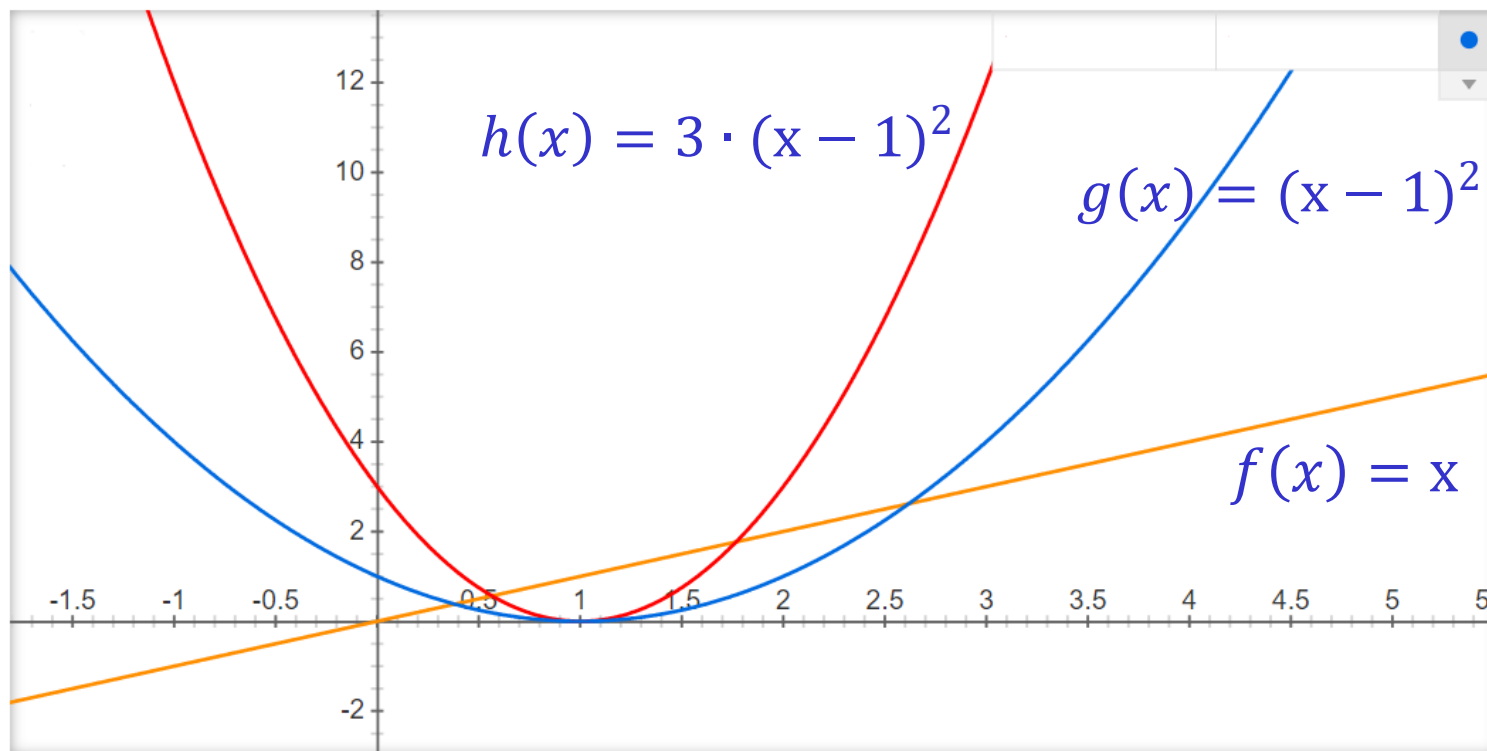
- definice:

$$(\exists c > 0)(\exists n_0)(\forall n > n_0) : f(n) \leq c \cdot g(n)$$

kde $c \in \mathbb{R}^{>0}$ $n_0, n \in \mathbb{N}$ $f, g \in \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{R}^{\geq 0}$

Asymptotické odhady

- příklad $f(x) \in O(g(n))$, $h(x) \in O(g(n))$

$$(\exists c > 0)(\exists n_0)(\forall n > n_0) : f(n) \leq c \cdot g(n)$$

Asymptotické odhady

Co neplatí?

A. $22 \cdot n + 3 \in O(n - 1000)$

B. $(n^2 + 1)^2 \in O(5 \cdot n^3)$

C. $\frac{3n + 1}{n + 1} \in O(1)$

slido

Co neplatí?

① Start presenting to display the poll results on this slide.

Asymptotické odhady

- horní asymptotický odhad pro více proměnných:

$$f(n_1, \dots, n_k) \in O(g(n_1, \dots, n_k))$$

- definice:

$$(\exists c > 0)(\exists n_0)(\forall n_1 > n_0) \cdots (\forall n_k > n_0) :$$

$$f(n_1, \dots, n_k) \leq c \cdot g(n_1, \dots, n_k)$$

kde $c \in \mathbb{R}^{>0}$ $n_0, n_1, \dots, n_k \in \mathbb{N}$ $f, g \in \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{R}^{\geq 0}$

Asymptotické odhady

- poznámka

v literatuře se často místo

$$f(n) \in O(g(n))$$

používá zápis

$$f(n) = O(g(n))$$

ale z matematického hlediska to není přesné

Audience Q&A Session

① Start presenting to display the audience questions on this slide.

Asymptotické odhady

- dolní asymptotický odhad (velké omega odhad):

$$f(n) \in \Omega(g(n))$$

- význam:

f je zdola asymptoticky ohraničená funkcí g (až na konstantu)

- definice:

$$(\exists c > 0)(\exists n_0)(\forall n > n_0) : c \cdot g(n) \leq f(n)$$

kde $c \in \mathbb{R}^{>0}$ $n_0, n \in \mathbb{N}$ $f, g \in \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{R}^{\geq 0}$

Asymptotické odhady

- optimální asymptotický odhad (velké théta odhad):

$$f(n) \in \Theta(g(n))$$

- význam:

f je asymptoticky ohraničená funkcí g z obou stran (až na konstantu)

- definice: $\Theta(g(n)) \stackrel{\text{def}}{=} O(g(n)) \cap \Omega(g(n))$

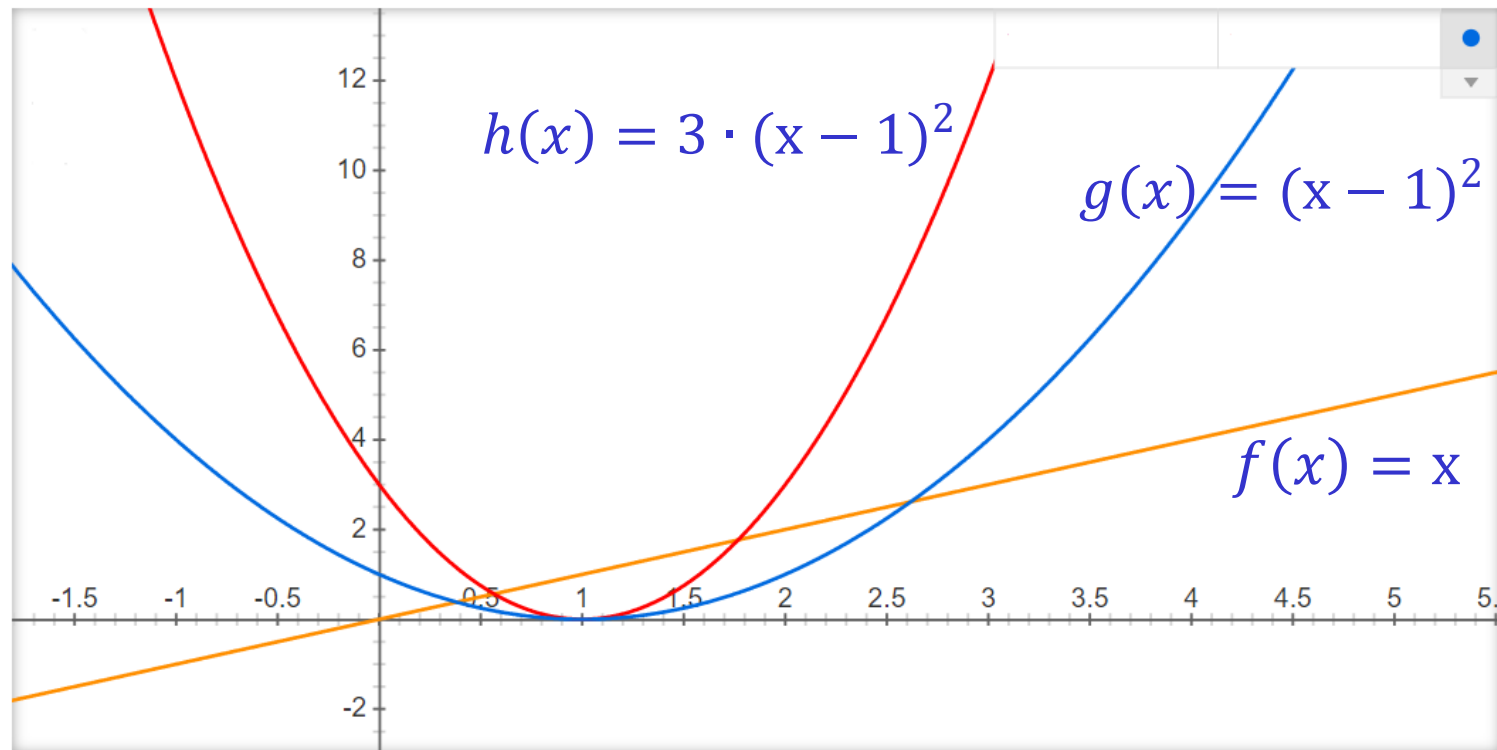
- nebo alternativně:

$$(\exists c_1, c_2 > 0)(\exists n_0)(\forall n > n_0): c_1 \cdot g(n) \leq f(n) \leq c_2 \cdot g(n)$$

$$\text{kde } c_1, c_2 \in \mathbb{R}^{>0} \quad n_0, n \in \mathbb{N} \quad f, g \in \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{R}^{\geq 0}$$

Asymptotické odhady

- příklad $g(n) \in \Theta(h(n)), \quad g(n) \notin \Theta(f(n))$

Asymptotické odhady

- příklad: Mějme dvojrozměrné pole $M \times N$ celých čísel. Jaká je asymptotická složitost problému nalezení největšího čísla v tomto poli?

- horní:

- $O((M+N)^2)$ ✓
- $O(\max(M,N)^2)$ ✓
- $O(N^2)$ ✗
- $O(M*N)$ ✓

- dolní:

- $\Omega(1)$ ✓
- $\Omega(M)$ ✓
- $\Omega(M*N)$ ✓

■ optimální:

- $\Theta(M*N)$

Asymptotické odhady

- O algoritmu se složitostí $f(n)$ říkáme, že je **logaritmický**, pokud $f(n) \in \Theta(\log(n))$
lineární, pokud $f(n) \in \Theta(n)$
kvadratický, pokud $f(n) \in \Theta(n^2)$
kubický, pokud $f(n) \in \Theta(n^3)$
polynomiální, pokud $f(n) \in \Theta(n^k)$ pro $k \in \mathbb{N}$
exponenciální, pokud $f(n) \in \Theta(k^n)$ pro $k \in \mathbb{N}$
- Poznámka: U asymptotických odhadů nemá smysl u logaritmických složitostí uvádět základ logaritmu, protože platí $\log_a(n) \in \Theta(\log_b(n))$ pro libovolná nenulová kladná a, b .

Asymptotické odhady

- Jak dokážeme $\log_a(n) \in \Theta(\log_b(n))$?

$$\log_a n = \frac{\log_b n}{\log_b a} = \frac{1}{\log_b a} \cdot \log_b n$$

vzoreček konstanta

Vlastnosti asymptotických odhadů

$$n^m \in O(n^{m'}) \text{ pokud } m \leq m'$$

$$f(n) \in O(f(n))$$

$$c \cdot O(f(n)) = O(c \cdot f(n)) = O(f(n))$$

$$O(O(f(n))) = O(f(n))$$

$$O(f(n)) + O(g(n)) = O(\max\{f(n), g(n)\})$$

$$O(f(n)) \cdot O(g(n)) = O(f(n) \cdot g(n))$$

$$O(f(n) \cdot g(n)) = f(n) \cdot O(g(n))$$

- Třídu složitosti polynomu určuje člen s nejvyšší mocninou:

$$\sum_{i=0}^k a_i \cdot n^{k-i} \in \sum_{i=0}^k O(n^k) = k \cdot O(n^k) = O(k \cdot n^k) = O(n^k)$$

Vlastnosti asymptotických odhadů

- Věta: Jsou-li funkce $f(n)$, $g(n)$ vždy kladné, pak pro limitu v ∞ platí
 - $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{f(n)}{g(n)} = 0$, pak $f(n) \in O(g(n))$, ale **neplatí** $f(n) \in \Theta(g(n))$
 - $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{f(n)}{g(n)} = a$, kde $0 < a < \infty$, pak $f(n) \in \Theta(g(n))$
 - $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{f(n)}{g(n)} = \infty$, pak $g(n) \in O(f(n))$, ale **neplatí** $g(n) \in \Theta(f(n))$
- Důsledek: Mějme pevně zvolené číslo $k \in \mathbb{N}$, pak platí
$$(\log(n))^k \in O(n)$$
- Důkaz lze provést pomocí L'Hopitalova pravidla.

Vlastnosti asymptotických odhadů

- Dokážeme $(\ln(n))^2 \in O(n)$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{(\ln x)^2}{x} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{((\ln x)^2)'}{x'}$$

Vlastnosti asymptotických odhadů

Co je derivací funkce $(\ln x)^2$?

A. $\frac{2}{x}$

B. $\frac{2 \cdot \ln x}{x}$

C. $2 \cdot \ln x$

D. $\sin(x^2)$

Derivace funkce $(\ln x)^2$?

Vlastnosti asymptotických odhadů

- Dokážeme $(\ln(n))^2 \in O(n)$

$$\begin{aligned}\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{(\ln x)^2}{x} &= \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{((\ln x)^2)'}{x'} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2 \cdot \frac{1}{x} \cdot \ln x}{1} \\ &= \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2 \cdot \ln x}{x} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{(2 \cdot \ln x)'}{x'} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2}{x} = 0\end{aligned}$$

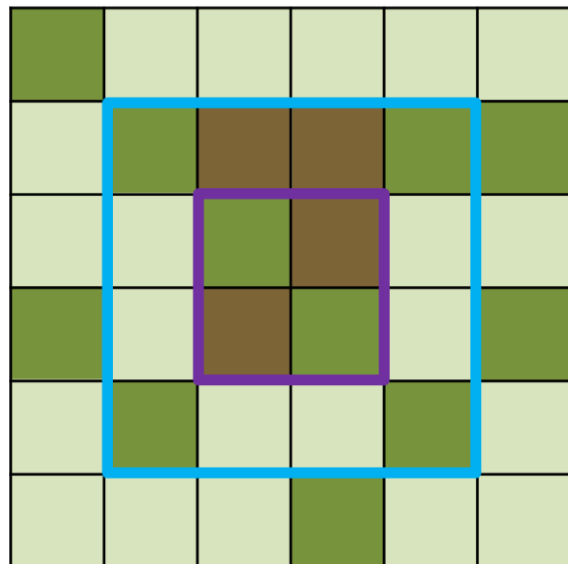

Audience Q&A Session

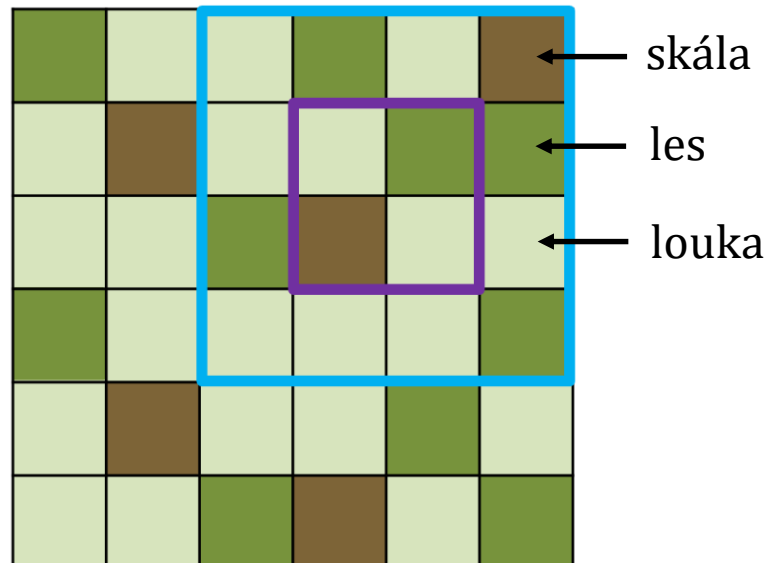
① Start presenting to display the audience questions on this slide.

Domácí úloha

a) $N = 6, K = 4, S = 2$

b) $N = 6, K = 4, S = 1$

Plocha $N \times N$.

Hledáme v ní plochu $K \times K$, která obsahuje maximální počet lesů a jejíž centrální část má alespoň S skal.

Prefixové součty

A ... pole čísel indexované od 1 do N

P ... pole prefixových součtů (v A) indexované od 0 do N

$P[i] = A[1] + \dots + A[i]$ - prefixový součet pro úsek délky i

$P[0] = 0$

Příklad:

$A = \{1, -2, 4, 5, -1, -5, 2, 7\}$

$P = \{0, 1, -1, 3, 8, 7, 2, 4, 11\}$

Každý součet $A[i] + A[i+1] + \dots + A[j-1] + A[j]$ lze určit v konstantním čase, je roven $P[j] - P[i-1]$.

Viz programátorská kuchařka:

<https://ksp.mff.cuni.cz/kucharky/zakladni-algoritmy/>

slido

Audience Q&A Session

① Start presenting to display the audience questions on this slide.